

АНОТОВАНИЙ ЗВІТ З КОЛЕКТИВНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

1. Назва роботи

Теоретико-методичні основи застосування технологій соціальної роботи і соціокультурної діяльності в умовах трансформаційного періоду.

2. Номер державної реєстрації роботи

0114U005223

3. Термін виконання

2019-2024 рр.

4. Керівник роботи: ПІБ, вчений ступінь, наукове звання, посада.

ПОЛЯНИЧКО Анжела Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

5. Результативність виконання науково-дослідної роботи:

кількість одержаних державних та інших премій 0, захищених докторських і кандидатських дисертацій 0, дипломних проектів і робіт 35, виданих монографій 4 (розділ у монографії), підручників 0, навчальних посібників 0, публікації, що входять до наукометричних баз даних 10, опублікованих статей 17, зроблених наукових доповідей 42, отриманих патентів 0, проданих ліцензій 0 тощо.

6. Короткий зміст роботи:

Предмет дослідження – технології соціальної роботи, соціальної допомоги і соціокультурної діяльності в умовах трансформаційного періоду;

Об'єкт дослідження – соціальна робота, соціальний захист і соціокультурна діяльність в умовах трансформаційного періоду;

Мета науково-дослідної роботи – обґрунтувати наукові основи та розробити теоретико-методичні засади застосування технологій соціальної роботи, соціальної допомоги і соціокультурної діяльності в умовах трансформаційного періоду.

7. Основні наукові результати за звітний період:

– *висвітлено* теоретичні засади соціально-культурного потенціалу дитячих будинків сімейного типу; проблеми функціонування дитячого будинку сімейного типу як інституту соціалізації і соціокультурного розвитку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; вплив соціально-культурного середовища дитячого будинку сімейного типу і сімейного дозвілля на розвиток його вихованців; форми і методи залучення вихованців дитячих будинків сімейного типу до соціально-культурної діяльності; особливості гендерного підходу у соціальній роботі з чоловіками;

– *охарактеризовано* соціальне підприємництво як соціально-економічна інновація у сфері вирішення соціальних проблем;

– *з'ясовано* сутність самоменеджменту як невід'ємної складової професійної діяльності соціальних працівників; реалії та перспективи різних форм трудового договору на ринку праці; основи соціально-педагогічної роботи із засудженими; потенціал партнерства у вирішенні сучасних соціальних проблем; теоретичні та практичні питання партнерства державних інституцій та неурядових організацій; сучасні тенденції соціального партнерства; особливості надання соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам на базі центрів надання адміністративних послуг;

– *представлено* системне висвітлення теоретичних основ самоменеджменту соціальних працівників та організаційно-функціональних особливостей впровадження самоменеджменту в їх професійну діяльність; специфіку соціально-педагогічної діяльності з молоддю з особливими потребами у воєнний та пост воєнний часи;

- *здійснено аналіз* концептуальних положень самоменеджменту як науки про самоуправління і самоорганізацію; схарактеризовано його основні принципи, функції і напрями;
- *обґрунтовано* важливість використання технологічних аспектів самоменеджменту соціальних працівників у професійному просторі; досліджено процес формування і розвитку навичок самоменеджменту соціальних працівників; специфіку виховної взаємодії соціального педагога з важковиховуваними підлітками; інноваційні підходи до здійснення соціальної допомоги людям з інвалідністю;
- *сформульовано* рекомендації соціальним працівникам щодо застосування елементів самоменеджменту в професійній діяльності;
- *розкрито* алгоритм здійснення соціально-педагогічної профілактики булінгу дітей підліткового віку; організаційно-інституційні основи соціального захисту громадян на ринку праці; особливості використання методів арт-терапії в діяльності центру реабілітації для дітей з інвалідністю; розкрито потенціал соціальних служб як основи функціонування соціального обслуговування населення в Україні; особливості удосконалення освітньо-виховної діяльності як елементу соціальної роботи у процесі відбування покарання неповнолітніми; особливості формування культури материнства у вихованок соціального гуртожитку як соціально-педагогічної і психологічної проблеми.

8. Навести запланований перелік розробок, інформаційно-аналітичних матеріалів, рекомендацій, пропозиції тощо, що можуть бути передані для використання поза межами організації-виконавця на підставі укладання договорів, зокрема господарчих і грантових угод, продажу ліцензій тощо.

9. Використання результатів у навчальному процесі:

Оновлено та удосконалено курси лекцій, їх розділи, практичні та лабораторні роботи, які створено на основі результатів НДР, зокрема: *впроваджено* соціокультурних та гендерний підходи в освітній процес, а саме розроблено навчальний курс «Актуальні проблеми соціокультурної діяльності», «Методологія наукових досліджень в соціокультурній сфері», «Анімаційні технології в соціальній роботі», «Гендерні практики в соціальній роботі», «Гендерно чутлива соціальна робота», «Гендерна культура дітей та молоді».

Висвітлено гендерні аспекти дозвілля у навчальних курсах «Соціальна робота у сфері дозвілля», «Педагогіка дозвілля»; технології ненасильницької поведінки та особливості гендерної соціалізації особистості у навчальному курсі «Соціалізація особистості», висвітлено гендерні аспекти різних напрямів медико-соціальної роботи – в онкології, фтизіатрії, кардіології, наркології, гериатричних закладах.

Оптимізовано викладання дисциплін «Вступ до спеціальності (Соціальна робота і Соціальне забезпечення) та деонтологія».

Запроваджено інноваційні підходи у викладання дисциплін «Соціокультурна діяльність», «Інституційне забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги», «Інноваційні моделі надання соціальних послуг»); *оновлено* курси лекцій з навчальних дисциплін: «Соціокультурне проектування», «Менеджмент у соціальній роботі та в системі соціального захисту», «Інституційне забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги», «Теорія і практика соціокультурного менеджменту», «Соціокультурне проектування», «Соціальна робота з різними типами сімей», «Соціальна робота у територіальній громаді» та «Реклама та зв'язки з громадськістю у соціальній сфері»; «Актуальні проблеми соціальної роботи в Україні» (ОР «Магістр» за спеціальністю «Соціальна робота»).

10. Основні висновки. У межах виконання колективної науково-дослідно теми *виявлено* провідні теорії, ідеї, вихідні параметри, дефініції, які покладено в основу розуміння процесу, що вивчається, *здійснено* науковий опис досліджуваних фактів і явищ, їх аналіз, узагальнення і синтез; *обґрунтовано* проектну модель системи професійної підготовки фахівців соціальної та соціокультурної сфери, основних положень щодо напрямів, змісту та нормативно-правових засад діяльності учасників освітнього процесу та керування ним; *розроблено* модель системи професійної підготовки фахівців соціальної та соціокультурної сфери, в освітній процес провідних вітчизняних закладів вищої освіти *апробовано та впроваджено* сучасні технології професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної та соціокультурної сфери та методика визначення ефективності цього процесу на різних етапах його здійснення; *апробовано* сучасні технології забезпечення прав дітей і сформовано рекомендації щодо оптимізації відповідної технології в

умовах динамічних соціокультурних трансформацій; *розроблено* нові курси з соціальної та соціокультурної проблематики («Економічні основи соціальної роботи», «Інституційне забезпечення соціальної сфери», «Маркетинг у соціальній сфері», «Соціальне забезпечення», «Інституційне забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги», «Соціокультурна діяльність», «Соціальна робота з різними типами сімей», «Соціальне інспектування та соціальний аудит» та ін.);

Підготовлено і опубліковано:

1. Опубліковано розділів монографій в Україні:

1. Гончаренко О. Виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячому будинку сімейного типу засобами соціокультурної і дозвілдової діяльності. Соціальна робота і соціальна освіта в умовах сьогодення: проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія / С. Калаур, Н. Олексюк, Г. Олійник, Л. Петришин та ін.; за ред. О. Сороки, Г. Лещук. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2023. С. 4–36. (*авторський внесок 1,5 о.в.а.*)

ISBN 978-617-8060-35-0, з грифом МОН України

2. Іонова І. До питання маркетинг послуг в організаціях соціальної сфери. Соціальна робота і соціальна освіта в умовах сьогодення: проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія / С. Калаур, Н. Олексюк, Г. Олійник, Л. Петришин та ін.; за ред. О. Сороки, Г. Лещук. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2023. С. 192–225. (*авторський внесок 1,5 о.в.а.*)

ISBN 978-617-8060-35-0, з грифом МОН України

2. Опубліковано монографій за кордоном:

1. Oleksij Klochko. Konceptualizacja państwowej pomocy społecznej w wymiarze partnerstwa organizacji pozarządowych. Aktualne problemy społeczne Polski i Ukrainy. Aspekty partnerstwa w edukacji i pomocy społecznej: monografia / Red. nauk. : Н. Bejger, О. Lisovets, S. Borysiuk. Chełm : Państwowa Akademia Nauk Społecznych w Chełmie; Chełmskie Towarzystwo Naukowe, 2023. С. 33–48. (*1,35 о.в.а.*)

2. Іонова І.М., Гончаренко О.В. Самоменеджмент соціальних працівників у процесі професійної діяльності. Інноваційні проекти та програми в психології, педагогіці та освіті : наукова монографія. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2023. 592 с. С. 278–318. (*авторський внесок кожного по 1,0 о.в.а.*)

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/295>

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/295/8215/17149-1>

3. Кількість статей, опублікованих в Україні:

1. Знобей О.В., Поляничко А.О. Виховна взаємодія соціального педагога з важковиховуваними підлітками. *Перспективи та інновації науки* : науковий журнал. Київ, 2023. № 10(28). С. 186–196. **Стаття фахова** (*авторський внесок кожного 0,25 о.в.а.*)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28))

2. Знобей О.В., Захарченко М. Соціально-педагогічна профілактика булінгу дітей підліткового віку. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 371–374. (*0,29 о.в.а.*)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

3. Ключко О. О., Іонова І. М. Організаційно-інституційні основи соціального захисту громадян на ринку праці. *Ввічливість. Humanitas* : науковий журнал. Вип. 2. 2023. С. 204–209. **Стаття фахова** (*авторський внесок кожного 0,27 о.в.а.*)

<https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.30>

4. Ключко О. О., Поляничко А. О. Реалізація форми трудового договору на ринку праці: реалії та перспективи. *Ввічливість. Humanitas* : науковий журнал. Вип. 4. 2023. С. **Стаття фахова** (*прийнято до друку*) (*авторський внесок кожного 0,27 о.в.а.*)

5. Ключко О., Волкова А. Інноваційні підходи до здійснення соціальної допомоги людям з інвалідністю. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 17–19. (*0,1 о.в.а.*)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

6. Ключко О., Зеленський С. Основи соціально-педагогічної роботи із засудженими. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 383–387. (*0,3 о.в.а.*)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

7. Ключко О., Іванченко К. Використання методів арт-терапії в діяльності центру реабілітації для дітей з інвалідністю. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 238–240. (0,1 о.в.а.)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

8. Ключко О., Кінаш Л. Особливості надання соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам на базі центрів надання адміністративних послуг. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 304–307. (0,2 о.в.а.)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

9. Ключко О., Чорнобук К. Соціальні служби як основа функціонування соціального обслуговування населення в Україні. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 307–310. (0,2 о.в.а.)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

10. Ключко О., Швидкий А. Удосконалення освітньо-виховної діяльності як елементу соціальної роботи у процесі відбування покарання неповнолітніми. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : збірник наукових статей / за ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2023. С. 118–121. (0,2 о.в.а.)

<https://drive.google.com/file/d/1LoeyjBAKBHVVRX4IP8uWpusoFDMpLCJIP/view>

11. Гончаренко О. В., Іонова І. М. Соціальне підприємництво як соціально-економічна інновація у сфері вирішення соціальних проблем. *Інноваційна педагогіка* : науковий журнал. Випуск 62. Том 2. Херсон : ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2023. С. 123–126. **Стаття фахова (включено до Index Copernicus International)** (авторський внесок кожного 0,21 о.в.а.)

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/62/part_2/23.pdf

12. Гончаренко О. В., Іонова І. М. Формування культури материнства у вихованок соціального гуртожитку як соціально-педагогічна і психологічна проблема. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / редактори-упорядники М. Пантюк Душний, В. Ільницький, І. Зиморя. Дрогобич : Гельветика, 2023. Вип. 66. Том 1. С. 230–236. **Стаття фахова (включено до Index Copernicus International)** (авторський внесок кожного 0,35 о.в.а.)

http://www.apfn-journal.in.ua/archive/66_2023/part_1/37.pdf

13. Гончаренко О. В., Іонова І. М. Чоловіки як об'єкт соціальної роботи: гендерний підхід. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 94 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Гельветика, 2023. **Стаття фахова (включено до Index Copernicus International)** (подано до друку; розміщення електронної версії журналу на сайті після 29 грудня 2023 р.) (авторський внесок кожного 0,27 о.в.а.)

14. Рижанова А. О. Соціально-педагогічна діяльність з молоддю з особливими потребами у воєнний та пост воєнний часи. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*. 2023. № 9(15). С. 816–826. **Стаття фахова (включено до Index Copernicus International, Research Bible, Google Scholar)** (0,66 о.в.а.)

<http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/6381>

4. Кількість статей, опублікованих закордоном:

1. Hedzyk, A., Pohoda, O., Herman, V., Sydorenko, O., **Klochko, O.** (2023). Prospects for the development of distance education in Ukraine: Methodological aspect. *Revista Eduweb*. 2023. Vol. 17(1). P. 62–75. (стаття наукова й індексована Web of Science Core Collection та ін.) (0,63 о.в.а.)

<https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.7>

2. Iryna Astremaska, Valentyna Anholenko, Nataliia Pecherytsia, **Liudmyla Ponomarenko**, Nataliia Kvitko. Features and current requirements for the supervisor's professional activity in special education and social work. *Conhecimento & Diversidade*. 2023. Vol. 15, № 38. P. 12–27. (стаття

наукова й індексована Web of Science Core Collection та ін.) (0,5 о.в.а.)
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001078180400002>

11. Звіт затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності (протокол № 3, від «25» жовтня 2023 року).

Керівник роботи

Анжела ПОЛЯНИЧКО